

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 25 Ιανουαρίου 2021
(OR. en)

Διοργανικός φάκελος:
2017/0237(COD)

12262/1/20
REV 1 ADD 1

TRANS 486
CONSOM 179
CODEC 1056
PARLNAT 145

ΣΚΕΠΤΙΚΟ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Θέμα: Θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση ενόψει της έκδοσης ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των επιβατών σιδηροδρομικών μεταφορών (αναδιατύπωση)

- Σχέδιο δήλωσης του σκεπτικού του Συμβουλίου
- Εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 25 Ιανουαρίου 2021

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Στις 27 Σεπτεμβρίου 2017, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε πρόταση για αναδιατύπωση του κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των επιβατών των σιδηροδρομικών μεταφορών.
2. Οι κύριοι λόγοι για τους οποίους η Επιτροπή υπέβαλε την αναδιατύπωση ήταν η αντιμετώπιση των προβλημάτων που εντοπίστηκαν ιδίως όσον αφορά τις καταστάσεις ανωτέρας βίας, τη χρήση των εξαιρέσεων, τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες και με μειωμένη κινητικότητα, καθώς και τη διαθεσιμότητα και την πληροφόρηση όσον αφορά τα αποκαλούμενα ενιαία εισιτήρια.
3. Το Συμβούλιο (Μεταφορές, Τηλεπικοινωνίες και Ενέργεια) ενέκρινε γενική προσέγγιση στις 2 Δεκεμβρίου 2019.
4. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε τη θέση του σε πρώτη ανάγνωση στις 15 Νοεμβρίου 2018.
5. Μεταξύ Ιανουαρίου και Οκτωβρίου 2020 διεξήχθησαν διαπραγματεύσεις μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής με σκοπό την επίτευξη συμφωνίας επί της πρότασης. Κατά τον τέταρτο τριμερή διάλογο την 1η Οκτωβρίου επιτεύχθηκε προσωρινή συμφωνία, η οποία εγκρίθηκε από την Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων στις 21 Οκτωβρίου 2020.
6. Η Επιτροπή Μεταφορών και Τουρισμού (TRAN) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου επιβεβαίωσε την πολιτική συμφωνία στις 29 Οκτωβρίου 2020.
7. Κατά τις εργασίες του, το Συμβούλιο έλαβε υπόψη του τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, της 18ης Ιανουαρίου 2018. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών αποφάσισε να μην εκφέρει γνώμη.
8. Λαμβάνοντας υπόψη τη συμφωνία αυτή και μετά την εξέταση του κειμένου από τους γλωσσομαθείς νομικούς, το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων της 25ης Ιανουαρίου 2021 καλείται να εγκρίνει τη θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση, σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία που θεσπίζεται στο άρθρο 294 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

II. ΣΤΟΧΟΣ

9. Γενικός στόχος της πρότασης είναι να ενισχύσει τα δικαιώματα των επιβατών σιδηροδρόμου βελτιώνοντας την προστασία τους σε περίπτωση καθυστερήσεων, ματαιώσεων ή διακρίσεων και να μειώσει την επιβάρυνση των σιδηροδρομικών επιχειρήσεων σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, ιδίως σε σχέση με καθυστερήσεις οφειλόμενες σε εξωτερικούς λόγους και εκτός του ελέγχου της σιδηροδρομικής επιχείρησης (*ανωτέρα βία*).
10. Οι επιβάτες σιδηροδρόμου θα πρέπει να προστατεύονται πλήρως οπουδήποτε και αν ταξιδεύουν στην ΕΕ. Ο κανονισμός θεσπίζει εγγυήσεις για την επαρκή ενημέρωση των επιβατών και βελτιώνει σημαντικά τα δικαιώματα των επιβατών με αναπηρία ή μειωμένη κινητικότητα (ΑΜΚ).
11. Με βάση την πρόταση της Επιτροπής, το Συμβούλιο συμφωνεί να συμπεριλάβει νέες διατάξεις προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι νέες εξελίξεις. Το Συμβούλιο υπερέβη την πρόταση της Επιτροπής συμφωνώντας επιπλέον να επανεξετασθούν ή να προστεθούν διατάξεις όσον αφορά τα εξής: εξοπλισμός του τροχαίου υλικού με χώρους ποδηλάτων, επαναδρομολόγηση, θέσπιση υποχρέωσης για ενιαία εισιτήρια, μείωση του χρόνου προειδοποίησης των ΑΜΚ και περαιτέρω αποσαφήνιση του μηχανισμού διεκπεραίωσης καταγγελιών.

III. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΘΕΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΣΕ ΠΡΩΤΗ ΑΝΑΓΝΩΣΗ

12. Η συμβιβαστική λύση που αποτυπώνεται στη θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση περιλαμβάνει τα ακόλουθα βασικά στοιχεία.

Ανωτέρα βία

13. Η θέση του Συμβουλίου προσαρμόζει τη ρήτρα περί ανωτέρας βίας προκειμένου να διασφαλίζονται ίσοι όροι ανταγωνισμού και συνέπεια σε σύγκριση με παρόμοιες ρήτρες για άλλους τρόπους μεταφοράς. Αρχικά η ρήτρα περιοριζόταν σε ακραίες καιρικές συνθήκες και μείζονες φυσικές καταστροφές. Έχοντας υπόψη τις πρόσφατες εξελίξεις και ενόψει της έξαρσης της νόσου COVID-19, η θέση του Συμβουλίου εντάσσει τους «σοβαρούς κινδύνους για τη δημόσια υγεία» στις έκτακτες περιστάσεις και επεκτείνει επίσης την ανωτέρα βία σε άλλα γεγονότα, όπως τρομοκρατικές επιθέσεις ή μέτρα επιβολής του νόμου.
14. Σε περίπτωση ανωτέρας βίας, η θέση του Συμβουλίου αναφέρει ότι οι φορείς εκμετάλλευσης θα απαλλάσσονται μόνο από την καταβολή της αποζημίωσης, ενώ άλλες επιστροφές εξακολουθούν να οφείλονται.

β) Χρήση των εξαιρέσεων

15. Το Συμβούλιο συμφωνεί ότι οι νέοι κανόνες θα τεθούν σε ισχύ μετά από 24 μήνες, ώστε να μπορέσουν οι φορείς εκμετάλλευσης και οι αρχές να προετοιμαστούν για ομαλή μετάβαση. Δεδομένου ότι το επίπεδο ανάπτυξης των σιδηροδρομικών υποδομών και υπηρεσιών στα κράτη μέλη παραμένει διαφορετικό, το Συμβούλιο θεωρεί σημαντικό να επιτραπούν ειδικές εξαιρέσεις ώστε να δοθεί στα κράτη μέλη περισσότερος χρόνος για την εφαρμογή επιμέρους πτυχών.
16. Η θέση του Συμβουλίου επιτρέπει τελική παράταση των ισχυουσών παρεκκλίσεων για εγχώριες σιδηροδρομικές υπηρεσίες κατά πέντε έτη για όσα κράτη μέλη έχουν κάνει χρήση των παρεκκλίσεων αυτών. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να αποφασίζουν, εφόσον συντρέχουν ειδικές περιστάσεις και για απροσδιόριστο χρονικό διάστημα, να εξαιρούν εν μέρει τις διασυνοριακές περιφερειακές, αστικές και προαστιακές υπηρεσίες. Ωστόσο, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να προβλέπουν εξαιρέσεις για τις διασυνοριακές υπηρεσίες όσον αφορά τα δικαιώματα των ΑΜΚ, τη μεταφορά ποδηλάτων και τις διατάξεις σχετικά με τα ενιαία εισιτήρια και την επαναδρομολόγηση.

γ) Δικαιώματα ατόμων με αναπηρία και μειωμένη κινητικότητα

17. Το Συμβούλιο συμφωνεί να ευθυγραμμίσει τα δικαιώματα των ΑΜΚ στον παρόντα κανονισμό και να διασφαλίσει τη συνοχή με άλλες νομικές πράξεις, ιδίως την Ευρωπαϊκή πράξη για την προσβασιμότητα (οδηγία (ΕΕ) 2019/882 σχετικά με τις απαιτήσεις προσβασιμότητας προϊόντων και υπηρεσιών) και τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (UNCRPD). Τα κράτη μέλη δεν θα μπορούν πλέον να χορηγούν εξαίρεση από την παροχή συνδρομής και αποζημίωσης σε περίπτωση φθοράς του εξοπλισμού κινητικότητας. Συνολικά, οι διαδικασίες για τα ΑΜΚ που ταξιδεύουν με τρένο απλουστεύθηκαν, αποσαφηνίστηκαν και έγιναν λιγότερο επαχθείς προκειμένου να εξασφαλιστεί καλύτερη εξυπηρέτηση για τα ΑΜΚ.
18. Αιτήσεις συνδρομής στους σταθμούς θα πρέπει να αποστέλλονται το αργότερο 24 ώρες πριν από το ταξίδι, αντί των 48 ωρών που ισχύουν επί του παρόντος, χωρίς πρόσθετο κόστος· ωστόσο, τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέπουν, έως τις 30 Ιουνίου 2026, την παράταση της προθεσμίας αυτής μέχρι 36 ώρες. Σε περίπτωση που δεν έχει προηγηθεί ειδοποίηση αλλά υπάρχει εκπαιδευμένο προσωπικό στον σταθμό, θα παρέχεται βοήθεια για την επιβίβαση στην αμαξοστοιχία ή την αποβίβαση από αυτή. Οι συνοδοί που είναι απαραίτητοι θα ταξιδεύουν δωρεάν και θα διασφαλίζεται ότι οι σκύλοι συνοδοί των ΑΜΚ μπορούν να ταξιδεύουν μαζί τους.

δ) Εξοπλισμός του τροχαίου υλικού με χώρους ποδηλάτων

19. Το Συμβούλιο συμφωνεί με τη γενική αρχή ότι θα πρέπει να είναι δυνατή η μεταφορά ποδηλάτων στην αμαξοστοιχία. Γενικός στόχος είναι να υπάρχουν τουλάχιστον τέσσερις θέσεις για ποδήλατα σε κάθε σύνθεση αμαξοστοιχίας. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίζουν να υπερβούν τον αριθμό αυτό, αλλά σε περίπτωση που υπάρχουν λιγότεροι από τέσσερις χώροι σε σύνθεση αμαξοστοιχίας, αυτό θα πρέπει να δικαιολογείται από ειδικές περιστάσεις. Οι σιδηροδρομικές επιχειρήσεις μπορούν να περιορίζουν το δικαίωμα αυτό μόνο σε ειδικές και αιτιολογημένες περιπτώσεις, ιδίως εάν ο περιορισμός συνδέεται με τα όρια χωρητικότητας κατά τις ώρες αιχμής ή το τροχαίο υλικό δεν το επιτρέπει. Η σιδηροδρομική επιχείρηση μπορεί, κατά περίπτωση, να χρεώνει εύλογο τέλος.
20. Κατά την παραγγελία νέου τροχαίου υλικού ή κατά την εκτέλεση σημαντικής αναβάθμισης υφιστάμενου τροχαίου υλικού, οι σιδηροδρομικές επιχειρήσεις υποχρεούνται να εξασφαλίζουν χώρο για ποδήλατα. Η σιδηροδρομική επιχείρηση δημοσιεύει επίσης πληροφορίες σχετικά με τη διαθεσιμότητα αυτών των χώρων ποδηλάτων. Θα ισχύσει μεταβατική περίοδος 48 μηνών για τις ειδικές διαδικασίες προμήθειας χώρων ποδηλάτων στο τροχαίο υλικό.

ε) Ενιαίο εισιτήριο

21. Το Συμβούλιο συμφωνεί με την υποχρέωση να προσφέρονται ενιαία εισιτήρια για υπηρεσίες που εκτελούνται από μία μόνο σιδηροδρομική επιχείρηση: για διεθνείς και υπεραστικές υπηρεσίες από την ημερομηνία εφαρμογής και, μετά από πέντε έτη, και για περιφερειακές υπηρεσίες. Αυτό σημαίνει ότι, όταν ένα τέτοιο ταξίδι αποτελείται από διαφορετικά τμήματα, ο συνδυασμός όλων των μερών θεωρείται ενιαίο εισιτήριο. Οι σιδηροδρομικές επιχειρήσεις που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις ενιαίας επιχείρησης καταβάλλουν κάθε εύλογη προσπάθεια προκειμένου να προσφέρουν ενιαία εισιτήρια, στο πλαίσιο της καλής συνεργασίας μεταξύ των σιδηροδρομικών επιχειρήσεων.
22. Όταν λιανοπωλητές πωλούν εισιτήρια ως δέσμη με δική τους πρωτοβουλία και ο επιβάτης αγοράζει το εισιτήριο σε μία εμπορική συναλλαγή χωρίς να έχει ενημερωθεί ότι δεν πρόκειται για ενιαίο εισιτήριο, οι λιανοπωλητές υπέχουν αυξημένη ευθύνη σε περίπτωση διακοπής του ταξιδιού.

στ) Δικαίωμα επαναδρομολόγησης από τον ίδιο τον επιβάτη

23. Το Συμβούλιο συμφωνεί να μειώσει σε 100 λεπτά την περίοδο μετά την οποία οι επιβάτες μπορούν να προβαίνουν από μόνοι τους σε επαναδρομολόγηση εάν η σιδηροδρομική επιχείρηση δεν τους έχει κοινοποιήσει επιλογές επαναδρομολόγησης. Επίσης, η σιδηροδρομική επιχείρηση εξοφλεί το κόστος της επαναδρομολόγησης που οργανώνεται από τους ίδιους τους επιβάτες σε περιπτώσεις ανωτέρας βίας.

ζ) Πληροφορίες ταξιδιού και κυκλοφορίας σε πραγματικό χρόνο

24. Το Συμβούλιο συμφωνεί πληροφορίες σε πραγματικό χρόνο σχετικά με το ταξίδι και την κυκλοφορία να τίθενται στη διάθεση άλλων παρόχων υπηρεσιών. Με την παροχή καλύτερης και ευκολότερης πρόσβασης σε πληροφορίες σχετικά με την κυκλοφορία και το ταξίδι γίνεται εφικτή η παροχή νέων υπηρεσιών που δημιουργούν ειδικές επιχειρηματικές ευκαιρίες και μπορούν να καταστήσουν τις σιδηροδρομικές μεταφορές ελκυστικότερες για τους υφιστάμενους και νέους πελάτες. Σε ειδικές περιπτώσεις, το κράτος μέλος μπορεί να χορηγήει εξαίρεση εννέα ετών στον διαχειριστή υποδομής· ωστόσο, τα κράτη μέλη οφείλουν να επαναξιολογούν την κατάσταση και τη δυνατότητα παροχής των πληροφοριών ανά διετία.

η) Διεκπεραίωση καταγγελιών

25. Το Συμβούλιο συμφωνεί να αποσαφηνίσει περαιτέρω τη διαδικασία διεκπεραίωσης των καταγγελιών. Η Επιτροπή οφείλει να εκπονήσει υπόδειγμα εντύπου για την αίτηση αποζημίωσης και επιστροφής εξόδων και να διασφαλίσει ότι η πρόσβαση στα εν λόγω έντυπα είναι δυνατή για ΑΜΚ. Επιπλέον, βελτιώνεται η συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών επιβολής, ιδίως με την εισαγωγή της έννοιας και τον ορισμό «επικεφαλής φορέα» για περίπλοκες υποθέσεις.

θ) Ρήτρα περί απαγόρευσης των διακρίσεων

26. Το Συμβούλιο συμφωνεί να ορίσει και να διευκρινίσει σε νέο άρθρο ότι απαγορεύεται κάθε άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω της ιθαγένειας του επιβάτη ή του τόπου εγκατάστασης της σιδηροδρομικής επιχείρησης, του πωλητή εισιτηρίων ή του ταξιδιωτικού πράκτορα εντός της Ένωσης.

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

27. Η θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση απηχεί πλήρως τον συμβιβασμό που επήλθε κατά τις διαπραγματεύσεις μεταξύ του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, με μεσολαβητή την Επιτροπή. Η εν λόγω συμβιβαστική λύση επιβεβαιώνεται με επιστολή της Προέδρου της Επιτροπής Μεταφορών και Τουρισμού (TRAN) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου προς την Πρόεδρο της Επιτροπής των Μόνιμων Αντιπροσώπων (30 Οκτωβρίου 2020). Στην επιστολή αυτή, η Πρόεδρος της επιτροπής TRAN αναφέρει ότι θα συστήσει στα μέλη της επιτροπής της και, στη συνέχεια, στην ολομέλεια, να δεχθούν τη θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση χωρίς τροπολογίες κατά τη δεύτερη ανάγνωση στο Κοινοβούλιο, με την επιφύλαξη της επαλήθευσης από τους γλωσσομαθείς νομικούς των δύο θεσμικών οργάνων.
28. Ως εκ τούτου, το Συμβούλιο πιστεύει ότι η θέση του σε πρώτη ανάγνωση αποτελεί ισορροπημένο αποτέλεσμα και ότι, μετά την έκδοσή του, ο αναδιατυπωμένος κανονισμός θα συμβάλει στη διασφάλιση, αφενός, των δικαιωμάτων των επιβατών, ιδίως των ατόμων με αναπηρία και των ατόμων με μειωμένη κινητικότητα που χρησιμοποιούν σιδηροδρομικές υπηρεσίες και, αφετέρου, στην εξασφάλιση σαφών υποχρεώσεων για τις σιδηροδρομικές επιχειρήσεις και τους παρόχους ταξιδιωτικών υπηρεσιών.